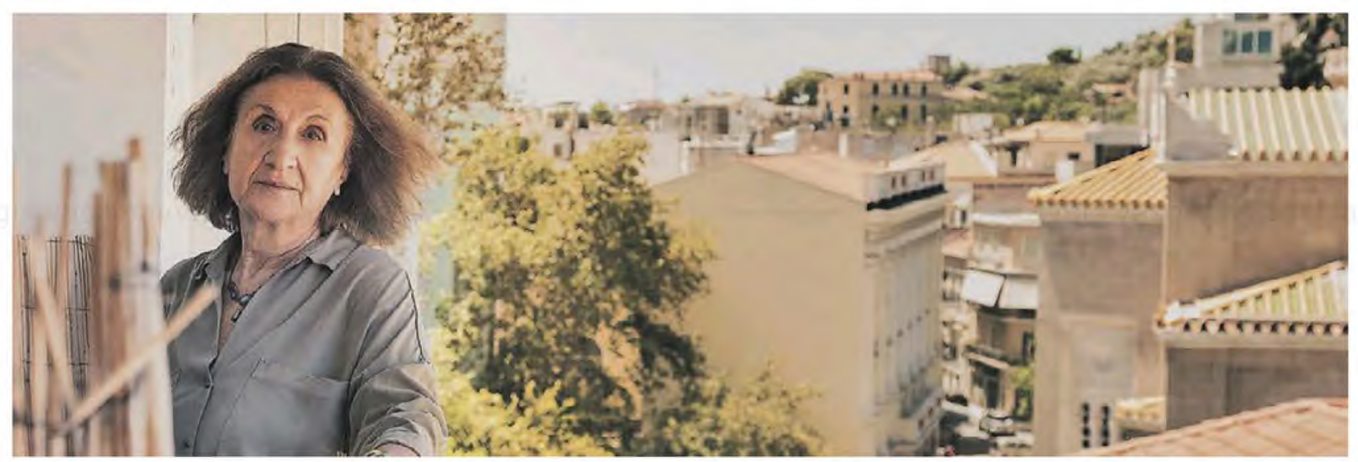

Βιβλιο - φιλικά

Επικαιρότητα

Η αγέννητη

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΜΠΟΡΙΑΝΟΥ

Τρία χρόνια πριν, με την «Πύλη εισόδου» -και αφού είχε προηγηθεί η αριστουργηματική άτυπη τριλογία με τον γενικό τίτλο «Στις γραμμές του μύθου και της Ιστορίας», αλλά και 40 χρόνια μετά την εμβληματική «Αρχαία σκουριά»-, η σπουδαία Μάρω Δούκα μάς χάρισε την Αφεντούλα, μια ηρωίδα τόσο αφοπλιστικά σύνθετη, τόσο πολυδαίδαλη και ρευστή, τόσο ίδια και μαζί τόσο άλλη, τόσο αναγνωρίσιμη και μαζί τόσο ξένη, που αποτελούσε από μόνη της ένα αφήγημα ζωής. Και να που τώρα έρχεται με το μυθιστόρημα «Να είχα, λέει, μια τρομπέτα» για να μας δώσει την Κάκια. Γραμμένη ως «Αικατερίνη» στα επίσημα χαρτιά, «Κατίνα - Κατερίνα - Κατινάκι» τις καθημερινές, «Κάτια - Κατιούλα» τις Κυριακές, ακόμα και «Κατίγκω» προς τι-

μήν της αδικοκαμένης δεκαπεντάχρονης πεντάμορφης θεάς, αλλά πεισματικά και τελεσιδικά «Κάκια» για την ίδια, που καμιά άλλη παραλλαγή του ονόματός της δεν θα αποδεχτεί, επιβάλλοντας με τον τρόπο της τη δική της εκδοχή της ύπαρξής της, κι ας ήταν φανερό από τότε «ότι είχε κάτι το ανάποδο στον χαρακτήρα, κάτι το αγύριστο, το τσοουκερό, το επίμονο, το υστερικό». Η Κάκια -alter ego, ως φαίνεται, της ίδιας της Δούκα- είναι μια σύνθεση όλων των γυναικών που πέρασαν από το διάβα της, είτε ως υλικές υπάρξεις είτε ως αναμνήσεις ενός θολού και δύσβατου παρελθόντος ή ως διηγήσεις άλλων, είτε ως επινοήσεις, αποκυήματα της φαντασίας ή ως πλάσματα ονείρου και ονειροπόλησης.

Πίσω στα σπύλαια της παιδικής της ηλικίας

Γιατί μπορεί η Μάρω Δούκα να επιστρέφει πίσω, στα «σπύλαια της παιδικής της ηλικίας», σε ένα παρελθόν γεμάτο εικόνες, ήχους, μυρωδιές, πρόσωπα, πάθη, εμμονές και απωθημένα, αλλά ούτε νοσταλγεί ούτε ωραιοποιεί ούτε όμως ξεχνά. Την ενδιαφέρει, πρωτίστως, να μεταφέρει το αίσθημα και την ατμόσφαιρα αυτού του παρελθόντος και, κυρίως, όλα όσα συνδέονται με τη διαχρονική γυναικεία εμπειρία, συνδυάζοντας τα χθες με το σήμερα, προσπαθώντας να κατανοήσει αυτό το σήμερα, από το παρόν μιας ηρωίδας που, ούσα αγέννητη, παρατηρεί και συλλογιέται. Γιατί αυτό κάνει, αυτό είναι η Κάκια: μια άχρονη, ονειρική μορφή, που θα γεννηθεί όταν κι όπως εκείνη αποφασίσει, η οποία παρατηρεί και

οραματίζεται τον κόσμο από ένα παγκάκι-ορμητήριο το οποίο διαρκώς μετακινείται, έχοντας τη δυνατότητα ως σοφού διήγημα που είναι η ίδια-αυτή η σουρεαλιστική πινελιά τόσο ωραία ενταγμένη μέσα στο ρεαλιστικό ύφος της αφήγησης- να αναλύει, να σκέφτεται και να τοποθετείται για τα ανθρώπινα. Τόσο για τη σκληρή πραγματικότητα έχουν θέσει, είναι παρείσακτοι και εσαεί εχθροί, όσο και για ένα μακρινό παρελθόν, στο οποίο κυριαρχούσαν έχθρες, αδικίες, ακόμη και βεντέτες. Γιατί το ιδιωτικό περικλείει το συλλογικό, αλλά και το αντίστροφο.

Άλλωστε το βλέμμα της Κάκιας είναι στραμμένο πάντα και προς τα έξω. «Είχε αρχίσει όμως τώρα η ματιά μου να παραμένει ώρες πολλές έξω από το σπίτι, να κοιτάζω προς τα έξω και μπροστά μου τον κόσμο, ήρθε απρόβλεπτα το πέρασμά μου, να το πω κι έτσι, στο τι γίνεται, τι δεν γίνεται». Η Κάκια γράφει τη δική της ιστορία. Διεκδικεί το δικαίωμά της να αφηγηθεί. Με τον δικό της τρόπο, με τον δικό της κόπο και το δικό της βλέμμα. Κρατώντας από το χέρι, διά βίου, τις τρεις γαγιαδάδες της-φιλίπουκες, ματαιωμένες, με μια σωματικότητα γεμάτη μυρωδιές, όχι ευχάριστες πάντα μυρωδιές, αλλά όμως υπαρκτές και παρούσες. Τις γυναίκες εκείνες που ακόμα και ο σεβασμός που ενέπνευαν δεν μπορούσε να τις προστατέψει από την κακοποίηση. Γιατί η κακοποίηση ήταν πλήρως ενταγμένη αλλά και αποδεκτή από την αυτάρεσκη πατριαρχική κοινωνία μέσα στην οποία ζούσαν. Κρατώντας από το χέρι,

με άλλα λόγια, ένα παρελθόν πλασμένο από βάσανα. Αλλά και από χαρές. Γιατί έτσι είναι ο βίος. Προορισμένος για τα ταπεινά αλλά και για τα μεγάλα.

Το πεπρωμένο φυγείν αδύνατο

Η Κάκια παλεύει να γεννηθεί. Παλεύει να δει, να κατανοήσει, να σταθεί στα δικά της πόδια, με τις δικές της δυνάμεις, παλεύει να ωριμάσει. Μόνο που στη δική της περίπτωση η αυτοπεποίθηση, η αυτογνωσία και η ωρίμανση περνάνε μέσα από τη δύσκολη, βασανιστική, λυτρωτική πορεία της γραφής, της συγγραφής. Η Κάκια λέει πως δεν θέλει να παρεκκλίνει από τον αρχικό σκοπό της, που δεν είναι άλλος από το να μάθει γράμματα. Δεν είναι όμως μόνο αυτό. «Το πεπρωμένο φυγείν αδύνατο» λέει μία από τις γαγιαδάδες της. Ή, αλλιώς, γίνεσαι αυτό που είσαι. Και η Κάκια η ίδια είναι γραφή.

Η αφήγησή, με απαράμιλλο ρυθμό, ρέει σαν νεράκι, ακριβώς όπως ρέουν και οι σκέψεις της Κάκιας: ορμητικά, άναρχα, με τόλμη, δικούς φραγμούς και σκαλωμάτια, κάνοντας διαρκώς άλματα από το πρώτο πρόσωπο στο τρίτο και τούμπαιιν, με τους διαλόγους ενταγμένους κι αυτούς στη ροή της αφήγησης, με τις διαφορετικές φωνές να μπλέκονται, να συμπορεύονται και να αλληλοσυμπληρώνονται, δημιουργώντας το συντριπτικό συναισθηματικό ενιαίο ήθος και ύφος που συνενώνονται. Με τον ανεξίτηλο ήχο σ' αυτιά από την κορνέτα-καταβρεχτήρι του ζυλόπλουτου πεισματωμένου παιδιού που δεν θα λησμονήσει ποτέ «τον μύχθο των ανθρώπων στα πεζοδρόμια με τις σπασμένες πλάκες».

INFO
 Μάρω Δούκα, «Να είχα, λέει, μια τρομπέτα», εκδόσεις Πατάκη 384 σελ., τιμή: 18,80 ευρώ